

❖ ارسن ولز

در سال ۱۹۳۹، سالی که فرانسه به اشغال نازی‌ها در آمد و اروپا در گرداب جنگ فروافتاد، یک کارگران جوان آمریکایی فیلمی ساخت که ماهیت سینما را دگرگون کرد. ارسن ولز ۶ مارس ۱۹۱۵، در کنوشاویسکانسین، در خانواده‌ای موفق و خوش فکر که هنر و تکنولوژی در آن موروثی بود متولد شد. پدرش، ریچارد هدولز، مخترع، صنعتگر و هتلدار بود؛ مادرش، بثترین آیوزولز، پیانیستی خوشنام بود. از همان زمان طفولیت ولز، محیط خانوادگی اش محل رفت و آمد هنرمندان و روشنفکران، بازیگران، نقاشان، نویسندگان، موسیقیدانان بود که با والدینش روابطی دوستانه داشتند. ارسن ولز در ۲۴ سالگی تجربه گسترده‌ای در تأثر و نمایش‌های رادیویی پشت سر گذاشت ولز چند فیلم کوتاه در ارتباط با نمایش‌های تئاتر خود (از جمله جانسن پر در دسر، ۱۹۳۸) نیز ساخته بود، اما هرگز صحنه‌ی مجهز به صدا را به چشم ندیده بود. بنا بود نخستین فیلم بلند این قرارداد اقتباسی از رمان دل تاریکی اثر جوزف کانراد باشد، و ولز قصد داشت در آن از دوربین ذهنی نقطه دید یک راوی (که دوربین نیز در داستان نقش دارد) استفاده کند، اما به علت مشکلات فنی، هزینه‌ی بالاتر از برآورد و مشکلات دیگر، از جمله آغاز جنگ در اروپا و ممنوع‌الفیلم شدن بازیگر زن آن، ساختن این فیلم به تعویق افتاد. لذا ولز فیلمنامه‌ی را که خود با همکاری هرمن ج. منکیه ویچ (۱۸۹۸-۱۹۵۳) درباره‌ی زندگی و شخصیت مردی بزرگ و اهل عمل نوشته بود، به دست گرفت. در فیلمنامه‌ی اولیه‌ی ولز - منکیه ویچ نام فیلم آمریکایی بود، اما در هنگام

تقطیع فیلمنامه (دکوپاژ) به همشهری کین (۱۹۴۱) تغییر کرد: زندگینامه‌یی رمزآمیز از
نیرومندترین ناشر مطبوعاتی امریکا، ویلیام راندلف هرست.

❖ همشهری کین

ولز ادعا کرده است که تنها کارآموزی او برای ساختن همشهری کین این بود که فیلم
دلیجان (۱۹۳۹) جان فورد را چهل بار دید. او تنها به تأثیر فورد اشاره کرده است، اما باید
دانست که ولز در سنت‌های مهم سینمای اروپا، بویژه اکسپرسیونیسم و کامرشپیلفیلم آلمان و
واقع‌گرایی شاعرانه‌ی سینمای فرانسه غوطه خورد بود. از سویی ایجاز‌روایی همشهری کین
مدیون جان فورد، بافت بصری آن بشدت وامدار نورپردازی ضدنور فریتس لانگ، دوربین
سیال مورنائو میزانشن باروک فن استرنبرگ، و وضوح عمیق در نزد ژان رنوار است؛ از
سوی دیگر از همکاران برجسته‌یی چون منکیه ویچ، بازیگران تئاتر مرکوری، موسیقی برنارد
هرمن، تدوین رابرت وایز و طراحی منحصر به فرد پری فرگوسن برخوردار بوده است. اما
مهمترین امتیاز ولز در همشهری کین برخوردار از فیلمبردار برجسته‌یی چون گرگ تولند
(۱۹۴۸-۱۹۰۴) بوده است. تولند در دهه‌ی ۱۹۳۰ به عنوان فیلمبردار شهرت بی‌مانندی در
هالیوود به دست آورده بود و با شیوه‌هایی چون فیلمبرداری با وضوح عمیق در دکورهای
سقف‌دار، در فیلم‌های بلندی‌های بادگیر (ویلیام وایلر، ۱۹۳۹)، که برایش جایزه‌ی اسکار به
ارمغان آورد؛ خوشه‌های خشم (جان فورد، ۱۹۴۰) و سفر طولانی به خانه (جان فورد،

۱۹۴۰) تجربه کرده بود. ولز (به همراه منکیه ویچ) طرح همشهری کین را با تکنیک رجعت به گذشته‌هایی مکرر در نظر گرفته بود، طرحی که در آن شخصیت‌های فیلم یک‌یک ارتباط خود را با مردی بزرگ (کین، که خود ولز نقش او را ایفا می‌کند)، پس از مرگش به خاطر می‌آورند. در این فیلم ولز بر آن است تا داستان را به صورتی شاعرانه از تصویری به تصویر دیگری، شبیه به فرایند تداعی در نزد انسان، روایت کند. بنابراین برای ایجاد تکان در بیننده‌ی برش‌های مستقیم زده و اغلب نقاط عطف را از طریق درنگ در انتهای نما و دیزالوهای داخل دوربین اعمال کرده است. مهم‌تر آن که این فیلم به صورت سلسله‌نمایی طولانی یا نما - فصل‌هایی ساختار داده شده که با وسواس تمام در عمق ترکیب یافته‌اند تا در صحنه‌های عمده‌ی دراماتیک نیاز کمتری به برش‌روایی باشد.

تولند برای رسیدن به این مقصود تکنیک فیلمبرداری با وضوح عمیق را به خاطر این فیلم کامل کرد و در آن عمق میدان بی‌سابقه‌یی به دست آورد. در دهه‌ی ۱۹۳۰ سبک فیلمبرداری «نرم» مورد علاقه‌ی استودیوها بود، و آن را می‌توان با نورپردازی دیفیوز (پخش نور) و یک وضوح نسبتاً کم ژرفا شناسایی کرد - که حاصل استفاده از دریچه‌ی عدسی بازتری بود و در نورهای اینکادسنت (التهابی) به کار گرفته می‌شد. سبک شخصی تولند با «وضوح تصویر در هنگام حرکت» در فیلم همشهری کین در واقع ترکیبی از تکنیک‌های بسیاری بود که تولند قبلاً به کار برده بود. تولند به کمک چنین ابزارهایی به چیزی بسیار نزدیک به وضوح «عمومی» در هر قاب همشهری کین استادی بی‌چون و چرای خود در

ترکیب در عمق را به نمایش گذاشت. او نیز همچون رنوار از وضوح عمیق استفاده‌ی کاربردی کرد تا صحنه‌هایش را بدون نیاز به مونتاز سامان دهد، با این تفاوت که ولز این شیوه را القاگرانه - همچون مونتاز آیزنشتاین - به کار گرفت و بدین سان استعاره‌هایی خلق کرد که سینما قادر نیست آن را مستقیماً بر پرده نمایش دهد.

مثلاً تصویر کین در اوج نخوت و قدرت غالباً همچون غولی در پیشزمینه‌ی قاب ظاهر می‌شود، چنان که کاراکترهای دیگر در میانزمینه و پسزمینه در مقابل او حقیر می‌نمایند، زیرا این نماها از زاویه‌ی پایین فیلمبرداری شده‌اند و چنان است که کین گویی بر سر تماشاگران نیز سایه افکنده است. سپس، با افزودن فاصله‌ی او از دیگران، او را از کاراکترهای درون قاب جدا می‌کند و به این وسیله انزوای خود - خواسته‌ی کین از همه جا و همه کس را القا می‌کند. استفاده‌ی ولز از پرسپکتیو در عمق موجب پیدایش اعوجاج در فضا، و در واقع به تمثیلی از دنیای روانی کین بدل می‌شود. در جایی دیگر ولز از وضوح عمیق برای رسیدن به ایجاز روایی و رده‌بندی کاراکترهای دیگر در درون قاب استفاده می‌کند. مثلاً در آغاز فیلم یک نما - فصل درخشان با وضوح عمیق کودکی از دست رفته‌ی کین در یک نما خلاصه می‌کند. در این نما اتاق ورودی یک پانسیون را داریم که مادر چارلی کین مشغول امضای امضای نامه‌ی انتقال پسرش به شرق است، جایی که ثروت عظیمی به او خواهد رسید. مادر برای تبدیل دوران کودکی پسرش به یک زندگی افسانه‌یی و سرشار از ثروت و مکنّت او را می‌فروشد و خود به این امر آگاه است. ولز نمای خود را به این شکل می‌چیند: در پیشزمینه

تصویر خانم کین و آقای تچر، که مباشر املاک است، موافقتنامه را امضا می کنند. میانزمینه را تصویر پدر کین اشغال کرده که تردید خود نسبت به این موافقتنامه را با جلو و عقب رفتن در پیشزمینه و پسزمینه نشان می دهد. در انتهای اتاق پنجره‌یی است که از ورای آن، و یک قاب بسیار کوچک، می توان چارلی را دید که بی خیال سرسره بازی می کند و فریاد می زند «همیشه با هم!»، درحالی که در پیشزمینه‌ی همین نما دارند قرارداد جدایی آینده یا قیمومیت او را امضا می کنند. بنابراین ولز در یک نمای واحد زیادی روایت و اطلاعات را گنجانده که در یک صحنه‌ی تدوین شده‌ی سنتی معمولاً نیاز به چندین نما دارد.

همشهری کین فیلمی سرشار از حرکات سیال درون قاب. فصلی که شرح آن رفت، با نمای متوسط دور چارلی در حال برف‌بازی در پشت پنجره‌یی باز در محوطه‌ی پانسیون آغاز می شود؛ دوربین سرعت عقب می کشد تا کاراکترها و عناصر دیگر در ترکیب تصویر را نشان دهد. در این جا عملاً سه حرکت دوربین هنرمندان انجام می شود که هر یک عامل سیال شدن و تدام صحنه‌اند. در حرکت نخست، دوربین از نمای دیوار کوبی که حضور سوزان، دومین همسر کین، را در نمایش کلوب ال رانچو اعلام می کند، با حرکت عمودی به طرف تابلوی نئون چشمک زن بالای ساختمان می رود. سپس با حرکت همراه افقی وارد کلوب می شود و به طرف نورگیر سقف صعود می کند و ما می بینیم که باران بر شیشه‌های این سقف می کوبد. حرکت دوربین پس از یک دیزالو سریع، (که به علت رعد و برق متوجه آن نمی شویم) ادامه می یابد و برنمای متوسط سوزان الکساندر کین و خبرنگاری که با او

در پشت میزی در داخل کلوب صحبت می کند، فرود می آید. در نمایی دیگر در اواسط فیلم دوربین با حرکت جراثقالی عمودی از نمای عمودی سوزان در حال آواز خواندن بر صحنه‌ی تالار اپرای مونیسیپال شیکاگو به طرف گربه رو، چهار طبقه بالاتر، صعود می کند؛ در آن جا یکی از کارگران تئاتر را می بینیم که با اطواری عامیانه ادای این خواننده‌ی ناشی را در می آورد. سرانجام، یک حرکت طولانی بسیار سریع با نمای جراثقالی داریم که نتیجه‌ی داستان را نشان می دهد: دوربین با حرکتی همراه، مجموعه‌ی اشیای هنری را که کین در طول حیات گرد آورده نشان می دهد و در نهایت برشی مورد نظر، «رزباد»، متوقف می شود، شئی که در واقع انگیزه‌ی اصلی و نقطه‌ی شروع داستان بود.

جنبه‌های شاخص دیگر این فیلم درخشان نورپردازی ضدنور و القاگر، و استفاده‌ی متناوب از نماهای بسیار پایین از چهره‌ی کین است. این تصاویر ضدنور با ایجاد سقف‌های پارچه‌یی به دست آمده که پیش از آن هم در هالیوود، بویژه توسط تولند، به کار رفته بود، اما نه با این یکپارچگی و تأثیر. (فیلمسازان معمولاً دکور خود را بدون سقف می ساختند تا اولاً بتوانند از نور خورشید استفاده کنند، در ثانی خالی بودن سقف امکان نورپردازی مصنوعی و حرکت آزاد دوربین و نصب بوم و میکروفن را فراهم می کرد. کاربرد سقف‌ها در همشهری کین از نظر آندره بازن بدینگونه است: پایداری زاویه پائین در همشهری کین بدین مفهوم است ... ما سرعت تکنیک را فراموش می کنیم در حالیکه به تسلط آن گردن می نهیم. بنابراین بیشتر احتمال دارد که این روش بر هدف کاملاً زیباشناختی منطبق باشد: تحمیل تصویر خاصی از

درام برما. تصویری که می تواند دوزخی نامیده شود، ریرا به نظر می رسد که نگاه بسمت بالا از زمین بیرون می آید درحالی که سقف ها، که هر فراری را از دکور ممنوع می کند، مرگبار بودن این مصیبت را کاهش می کند. از طرفی: زاویه دلخواه ارسن ولز او را به گذاشتن دوربین روی زمین رهنمون کرد، اما آیا این کار او را به همان روش ارائه نمی رساند که قهرمانهایش را آنطور که در تئاتر اگر در ردیف های اول نشسته باشیم بینیم؟ کاربرد زاویه پائین، لزوماً متضمن استفاده از عدسی هایی با فاصله کانونی کوتاه (که زاویه دید وسیعتری می دهد) است، زیرا هر عدسی دیگری که در این زاویه بکار رود عمق صحنه را از بین می برد و حس فضا را نابود می کند. فیلم های اورسن ولز همه زاویای رادیو و تئاتر را بدون معایب آنها دارد. در نتیجه فیلمهای مثل هیچ فیلمی دیگر نخواهد بود. شیوهی دیگری که ولز در همشهری کین معرفی کرد، روی هم انداختن صدای مونتاژ شده است که - مانند زندگی واقعی - مردم دسته جمعی صحبت می کنند (کاری که در صحنه ی تئاتر هم اتفاق می افتد) چنان که بخشی از سخنان آنها مفهوم نمی شود. در سالن نمایش و پس از نمایش حلقه خبری «اخباری جاری» اتفاق می افتد. در این صحنه عده ی افرادی که در نوار صدا به طور همزمان صحبت می کنند آن قدر زیاد است که تماشاگر احساس می کند تصادفاً قدم در جسه ی یک شورا گذاشته است. ولز این تکنیک را در فیلم های بعدی خود نیز ادامه داد که فیلمسازان بسیاری از او تقلید کردند آخرین نمونه ی کاربرد ظریف صدا را در یکی از آرایش های ولز با وضوح عمیق می توان یافت: کین در یک اتاق خبر، در پیشزمینه یی با نمای

بسیار درشت در پشت میز تحریری نشسته و مشغول خواندن نقد بسیار بدی است که یکی از دوستانش درباره‌ی اجرای سوزان الکساندر نوشته است. همزمان صدای ضربه‌های ماشین تحریر در پسزمینه‌ی قرارداد وارد می‌شود - فاصله زیاد است و بسختی می‌توان او را بازشناخت و به آرامی به سوی کین می‌آید. همزمان با نزدیک شدن او به «پیشزمینه» صدای قدم‌هایش نیز از حالت پسزمینه به حالت پیشزمینه می‌رسد - از صدای بسیار پایین تا صدای بلند، همتراز شستی‌های ماشین تحریر. همین شیوه درنمای تالار را برای شیکاگو نیز به کار می‌رود. در این نما، با نزدیک شدن دوربین از صحنه تا گریه‌رو با حرکت جراثقالی، صدای سوزان نیز هر دم دورتر می‌شود و بار دیگر یک انطباق «فضای» بصری و سمعی صورت می‌گیرد.

❖ ساختار همشهری کین

فیلم همشهری کین از نظر شکل سازمان خارق‌العاده‌ی دارد. این فیلم با مرگ شخصیت آغاز می‌شود. سپس از طریق یک سلسله دیزالوهای ماهرانه‌ی عکس از یک علامت «عبور ممنوع» به زنجیره‌ی از علایم دیگر به درون دنیای ممنوع کین، یعنی املاک زانادو، هدایت می‌شویم، چنان است که گویی با یاری حرکت همراه دوربین چندان پیش می‌رویم تا به پشت پنجره‌ی روشن بالای برج گوتیک آن برسیم. در این جا ناگهان نور خاموش می‌شود و ولز نما را به داخل اتاق دیزالو می‌کند، جایی که چارلز فاستر کین را می‌یابیم: گوی بلورین

کوچکی در مشت‌ها، با منظره‌ی برف‌ریز در داخل گوی، و درحالی که زیر لب کلمه‌ی «رزباد» را زمزمه می‌کند می‌میرد - کلمه‌ی که انگیزه‌ی حرکت اولیه‌ی فیلم می‌شود و تا آخرین قاب تصویر در آن پژواک می‌کند. کین درحال مرگ گوی را رها می‌کند؛ گوی از پله‌ها به پایین می‌غلتد و درنمایی درشت متلاشی می‌شود. دراین جا از ورای عدسی‌های معوج و محدب بلور شکسته (در واقع عدسی‌های باز که بر بلور شکسته متمرکز شده‌اند) پرستاری را می‌بینیم که درنمای باز از دری در پسزمینه وارد اتاق می‌شود؛ به طرف پیشزمینه می‌آید تا در نمای درشت قرار بگیرد؛ بازوهای کین را تا می‌کند و ملافه را تا سینه‌ی او بالا می‌کشد. پس از دیزالو به نمای متوسط از جسد کین، که درمقابل پنجره ضدنور شده، این تصویر ناگهان به شعاری که به شکل اریب بر پرده افکنده شده است، برش می‌خورد و نوار صدا عنوان آن را با صدای بلند اعلام می‌کند: «اخباری جاری!» - که طنزی است استادانه بر «حلقه‌های خبری اخبار جاری»^{*} - درباره‌ی زندگی و مرگ کین. بدین‌سان ولز نگاهی اجمالی و منطقی، هرچند بدون تداوم، به حوادث زندگی کین می‌افکند، پیش از آن که این حوادث در ادامه‌ی روایت داستان همچون پازل درهم شوند. از یک نظر این حلقه‌ی خبری

* اخبار جاری (News on March) یک سریال محبوب خبری بود که با مهارت به صورت خبرهای ماهانه بین سال‌های ۱۹۳۵ و ۱۹۵۱ در ایالات متحد تهیه می‌شد. هر واحد این سریال بیست دقیقه بود و عموماً بزرگ موضوع تمرکز داشت. این فیلم‌ها را معمولاً پیش از فیلم‌های اصلی در سینما پخش می‌کردند، بنابراین تماشاگران همشهری کین به احتمال زیاد پیش از دیدن جمله‌ی طنزآمیز اخباری جاری در فیلم با آن آشنا بودند. سلسله‌ی اخبار جاریه از نظر سیاسی محافظه‌کار بود و سیاست‌های حامیان مالی خود، مجله‌ی مؤسسه‌ی تایم - و مدیر آن، را منعکس می‌کرد. این مجله پس از تشکیلات عظیم هرست (Hearst) منتشر شد، که بر اثر بحران اقتصادی شدت فلج شده بود. این سازمان جدید در دهه‌های ۱۹۳۰، ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰ به یکی از عناصر عمده‌ی سازنده‌ی افکار عمومی آمریکا تبدیل شد. تشبیه مدیر سازمان خبری را وستن به انتشارات لوس در همشهری کین کاملاً عمومی بود. چرا که کین را با هرست مقایسه می‌کند.

در واقع مینیاتور همشهری کین است، چرا که مانند فیلم اصلی با مرگ کین (یا مراسم خاکسپاری او) آغاز می شود و همان حوادث را با پرش ها و سلسله مراتب مشابهی در برمی گیرد و معمای شخصیت کین را ناگشوده می گذارد. ما از طریق حلقه‌ی خبری می فهمیم که کین شخصیتی بسیار جنجالی بوده، میلیون ها امریکایی او را دوست داشته یا از او متنفر بوده اند و ثروت بی کران او به باد هوا رفته است و درمی یابیم که دوران پیشین تاریخ امریکا در آغاز سده‌ی بیستم ثروت و نفوذ روزنامه‌ی کین حد و اندازه نداشته است. می فهمیم که او دوبار ازدواج کرده است - نخست با خواهرزاده‌ی رییس جمهور، سپس با سوزان الکساندر «خواننده»، که تالار اپرای شیکاگو و قصر زانادو را برای او ساخت. همچنین می آموزیم که موفقیت های چشم گیر و بی وقفه‌ی سیاسی او در جریان مبارزه‌ی انتخاباتی برای فرمانداری ایالت نیویورک به علت رسوایی «آشیانه‌ی عشق» او با سوزان الکساندر خراب شده است. و سرانجام این که امپراتوری روزنامه‌ی کین در رکود اقتصادی امریکا فرو ریخت؛ و کین در نهایت خود را به خلوت و تنهایی زانادو تبعید کرد و در آن جا پس از سال ها عزلت در سال ۱۹۴۱ درگذشت. حلقه‌ی خبری به پایان می رسد و دوربین یک سالن نمایش نیمه تاریک اکسپرسیونیستی را می یابد و روزنامه نگاران جدید (جانشین های امپراتوری کین / هرست، و مشخصاً انتشارات لوس) فیلمی را که تهیه کرده اند به بحث می گذارند. راولستن، مسئول اجرایی این فیلم، معتقد است که این حلقه نیاز به یک «زاویه دید» دارد تا چهره‌ی متناقض نمای کین را به شکلی توضیح دهد. یکی از حاضران به کلماتی که کین در هنگام

مرگ ادا می کند اعتراض دارد و در نتیجه پخش فیلم را به تعویق می افتد. روزنامه نگاری به نام تامپسن را مأمور می کنند تا با همهی اشخاص نزدیک به کین مصاحبه و تحقیق کند تا مگر معنای «رزباد» را دریابد، و، شاید خود کین را بشناسد.

بقیه ی فیلم در پنج روایت سلسله وار گنجانده شده است - که به شیوه ی رجعت به گذشته از زبان هریک از شخصیت ها برای تامپسن تعریف می شوند. این روایت ها بریکدیگر و گاه با

حلقه ی خبری «اخبار جاریه» تداخل می کنند، و به این ترتیب زندگی کین در طول فیلم از نقطه نظرهای گوناگون بررسی می شود. برشی غافل گیر کننده ما را از سالن نمایش به

دیوار کوبی بر روی دیواری آجری می برد. رعدوبرقی بر دیوار کوب می تابد و بدین سان می فهمیم که خانم کین در کلوب شبانه ی ال رانچو دومین برنامه ی خود را اجرا می کند. از

این جا با حرکات ماهرانه ی دوربین بر روی جرثقیل، چنان که پیش از این اشاره شد، به داخل کلوب هدایت می شویم و در آن جا سوزان الکساندر کین را می بینیم که با حالتی

خصمانه نشسته و از پاسخ دادن به پرسش های تامپسن پرهیز می کند. تامپسن از سرپیش خدمت هم نمی تواند اطلاعاتی کسب کند، و صحنه با یک محو تدریجی به کتابخانه ی والترب.

تچر متصل می شود. (بعدها می فهمیم که تچر در واقع قیم کین جوان و مباشر املاک معدن کلورادو بوده است.) از این جا است که تامپسن بتدریج به خاطرات تچر دست می یابد و پس

از خواندن این جمله «من در سال ۱۸۷۱ برای نخستین بار با آقای کین روبه رو شدم...» پرده را نمای درشت دست خط تچر پر می کند و سپس به نمایی غنایی از پسرکی دیزالو می شود

که در زیر توفان برف در کلورادو با سورتمه‌یی درمقابل پانسیون خانم کین مشغول بازی است.

دریک نمای باز با وضوح عمیق، که ذکر آن رفت: خانم کین برگه‌یی را امضا می‌کند که برطبق آن بانک تچر قیومیت پسرک را می‌پذیرد و دریافت میراث کین را تأیید می‌کند.

بیرون از اتاق به کین جوان گفته می‌شود که بزودی به شرق منتقل خواهد شد: پسرک تچر را با سورتمه‌اش به طرف برف هل می‌دهد. این نما دیزالو می‌شود به نمای متوسط سورتمه‌ی

پوشیده از برف درچندسال بعد و سپس به صحنه‌ی میکس برق آسا و «کریسمس مبارک - و سال نو هم» دیزالو می‌شود: مراسمی که سال‌ها بعد در شهر نیویورک به مناسبت بیست و

یکمین سال تولد کین ترتیب یافته بود. دراین جا مطلع می‌شویم که از همه‌ی دارایی «ششمین ثروتمند جهان» که کین قرار است به ارث ببرد، او فقط روزنامه‌ی ورشکسته‌ی

نیویورک اینکوائریز را می‌خواهد، به این دلیل ساده که «اداره‌ی یک روزنامه کیف دارد!». پس از آن دریک فصل مونتازی کوتاه اما نیرومند تچر را می‌بینیم که از عناوین جنجالی و

مردم پسند (و ضد جمهوری خواه) این روزنامه هر دم خشمگین تر می‌شود تا سرانجام در دفتر اینکوائریز با کین روبه رو می‌شود. دشمنی آن دو (هم از نظر ایدئولوژی و هم شخصی)

آشکار است و تچر به کین هشدار می‌دهد که با این روزنامه ورشکست خواهد شد. در اثبات این پیشگویی، فصل بعدی، و با ترکیب در عمق، کین را نشان می‌دهد که پیرتر شده

و دارد زنجیره ی روزنامه ی ورشکسته اش را در اوج رکود اقتصادی به تچر واگذار می کند.
روایت تچر در این جا به پایان می رسد.

دیدار بعدی تامپسن با آقای برنستین، مدیر داخلی پیشین و مردی دست راستی، و اکنون مدیرعامل سالخورده ی تشکیلات کین است. روایت برنستین با یک رجعت به گذشته با خاطره ی نخستین روز در دفتر اینکوپرر آغاز می شود؛ روزی که کین و دوست او یددیا للاند برای تحویل گرفتن روزنامه آمدند و این امر برای هر سه نفر حکم یک بازی را داشت. اما این شوخی و بازی در چند صحنه بعد جدی می شود و آن هنگامی است که کین، در حضور برنستین و للاند یک متن «اعلام مواضع» برای روزنامه اش تدوین می کند. در این جا للاند تقاضا می کند این اعلامیه را نزد خود نگه دارد، و با شوخی آن را با «اعلامیه ی استقلال امریکا» مقایسه می کند. در این فصل، کین بیست و یک ساله نشان می دهد که یک آرمانگرای احساساتی و از طرفداران عناوین مردم پسند و جنجالی و نقطه ی مقابل تچر است، و این که تحسین للاند از او صادقانه نیست. در فصل بعد، تصویر کین و للاند و برنستین را می بینیم که بر ویتترین روزنامه ی نیویورک کرونیکل منعکس شده، در حالی که هر سه به عکسی از اعضای رده ی بالای روزنامه نیویورک کرونیکل منعکس خیره شده اند. آنها تأکید می کنند همین افراد بودند که توانستند کرونیکل را به موفق ترین روزنامه ی شهر تبدیل کنند. دوربین به عکس نزدیک می شود و سپس عقب می کشد اما این بار اعضای هیئت تحریریه جان می گیرند، در حالی که برای گرفتن عکسی دیگر درشش سال بعد نشسته

اند - این بار به عنوان یادبودی از پیوستن همه ی اعضای اینکواریر به آن ها. در ادامه یک فصل میهمانی پرازدحام را می بینیم که میز شام با عمق بسیار فیلمبرداری شده و مجسمه یی بلوری از لاند و برنستین در دو سوی پیشزمینه و مجسمه یی از کین در پسزمینه قرار دارد و اعضای تازه ی موسسه فضای میانی را پر کرده اند. در جریان خوش و بش، لاند به برنستین می گوید که این اعضای جدید، که خسته از روزنامه ی کرونیکل و سیاست های آن به آن ها یوسته اند کین را تغییر خواهند داد. این صحنه به صحنه ی دیگری از لاند و برنستین دیزالو می شود که مشغول باز کردن جعبه ی مجسمه هایی هستند که کین از سفر اروپا خریده است. در این صحنه برنستین افشا می کند که احتمالاً کین چیزها (یا اشخاص) ی دیگری نیز «گردآوری» می کند. دیزالوی دیگر ما را مدتی بعد به داخل دفتر اینکواریر می برد؛ روزی که کین از اروپا باز می گردد. اعضای روزنامه به او گلدانی حکاکی شده و زیبا هدیه کرده اند و کین با یادداشتی از آن ها تشکر می کند و ضمناً در یادداشت خود اعلام می کند که قصد دارد با دوشیزه امیلی مونرونرتن، خواهرزاده ی رییس جمهوری ازدواج کند. کارمندان از پنجره ی ساختمان اینکلوایرر، کین را تماشا می کنند که به همراه نامزدش با کالسکه یی دور می شود؛ و روایت دوم از این جا آغاز می شود: برنستین در مصاحبه با تامپسن حدس می زند که «رزباد» ممکن است «چیزی باشد که او از دست داده است.» پس از آن تامپسن از لاند دیدار می کند، که اکنون پیرمردی سالخورده (اما هنوز زیرک) است و در خانه ی سالمندان زندگی می کند. دیزالوی که ما را به روایت لاند می برد

طولانی ترین دیزالو در سراسر فیلم است و گویی اشاره به ضعف حافظه ی او دارد. این تکنیک رجعت به گذشته در واقع تأثیر زیادی بر شکل روایی فیلم می گذارد و به ما امکان می دهد تا دوران جوانی شخصیت های اصلی فیلم را تقریباً همزمان بینیم. بخش لاند نیز مانند شخصیت های دیگر فیلم به ترتیب تاریخی پیش می رود، اما فاقد تداوم است. لاند داستان اولین ازدواج کین را که به صورتی اقناع کننده و فشرده به جدایی می انجامد از طریق یک سلسله گفتگوهای کوتاه میز صبحانه با حرکت های سریع افقی و ادغام های صدا بازگویی می کند - و این عمل با میکس های برق آسا انجام می شود. سپس، در یک رجعت به گذشته ی بسیار طولانی تر، لاند نخستین دیدار کین با سوزان الکساندر را شرح می دهد. این واقعه به خراب شدن وجهه ی سیاسی او به دست رقیبش «رییس» جیمز گتیز منجر می شود، مانند صحنه یی که لاند پس از شکست در انتخابات با کین روبرو می شود: همه ی این فصل درنمایی با وضوح عمیق و از زاویه یی بسیار پایین فیلمبرداری شده (در این جا دوربین در چاله یی در کف زمین قرارداد شده بود)، چنان که گویی کین برفراز سرلاند و حتی تماشاگر سایه افکنده است. زاویه ی دوربین در این جا کنایه از یک شخصیت غول آسا و نیرومند سیاسی است که کین مذبحخانه در جستجوییش بود (اما شکست خورد). در این صحنه لاند مست و لایعقل و سرخورده از بتی که برای خود ساخته بود به کین اصرار می کند او را به دفتر شیکاگو بفرستد و کین با اکراه موافقت می کند. بخش نهایی روایت لاند به ازدواج کین با سوزان الکساندر و افتتاح نمایش او در تالار اپرا برمی گردد که کین برای

او ساخته است. نمایی طولانی با حرکت افقی جراثقالی از تصویر سوزان در حال اجرایی ضعیف، به یکی از افراد صحنه که بینی اش را گرفته، سپس بن نمایی طولانی با وضوح عمیق از راه رفتن للانند از پشت خواندن مقاله ی انتقادی للانند از اجرای بد سوزان است، و کین درجا او را از کار برکنار می کند.

در این جا روایت للانند به پایان می رسد و تامپسن باردیگر به کلوب ال رانچو باز می گردد. دوربین باردیگر از نمای دیوار کوب سوزان الکساندر با حرکتی جراثقالی به سوی تابلوی کلوب حرکت می کند و این تصویر از طریق نورگیر سقف کلوب به نمای متوسط نزدیک تامپسن و سوزان دیزالو می شود که پشت میزی نشسته اند. سوزان که سرانجام تن به مصاحبه داده است، داستان خود را با یک رجعت به گذشته آغاز می کند: جلسه ی تعلیم صدا نزد سینیور ماتسیسی. و یک بیانیت در اتاقی بزرگ و بسیار تزیین شده، در تصویری با وضوح عمیق پیشزمینه را اشغال کرده اند. صدای سوزان آنقدر بد است که ماتسیسی از ادامه ی آموزش سرباز می زند، اما در همین لحظه کین از دری در پشت اتاق ظاهر می شود و به سوی آن دو می آید و با نزدیک شدن به عدسی دوربین تصویرش بزرگ و بزرگ تر می شود. هنگامی که به پیشزمینه می رسد با اشاره یی آمرانه از ماتسیسی و سوزان می خواهد که تمرین حقارت بار خود ادامه دهند. این نما با یک دیزالو به دومین روایت از افتتاحیه ی آواز سوزان در تالار اپرای شیکاگو وصل می شود. در این جا جمع کثیری از تماشاگران با اکراه دست می زنند، کین با صدای بلند کف می زند، چنان که گویی می خواهد بتهنایی تالار را

از کف زدن پر کند. یک دیزالو ما را به تصویر کین و سوزان در صبح روز بعد به آپارتمان شیکاگو می برد، جایی که سوزان با جیغ و داد از لاند به خاطر مقاله ی انتقادی اش بدگویی می کند - مقاله یی که در واقع کین بیست و پنج هزار دلار برای او فرستاده است، و لاند این چک را به همراه اساسنامه ی بلند پروازانه و آرمانگرایی «اعلام مواضع» روزنامه ی نیویورک اینکوایرد برای او پس فرستاده است. این اساسنامه یک سال پیش توسط کین نوشته شده بود. همچنین، در این صحنه معلوم می شود که فکر خواننده شدن سوزان الکساندر توسط کین به او تحمیل شده بود و همو اصرار داشت که سوزان به آواز خواندن ادامه دهد.

ادامه ی این صحنه یک سلسله دیزالوهای سریع مونتاژی است که صدای آواز سوزان در زیر آن ها به گوش می رسد: عناوین روزنامه ی اینکوایرد از منتقدان سراسر کشور که سوزان الکساندر را یک شبه به یک ستاره بدل کردند؛ پاسخ سوزان به تشویق تماشاگران در جلوی صحنه؛ ماتیسی در اتاقک سوفلور، و گل هایی که از چپ و راست نثار سوزان می شود، تا آن که ناگهان با خاموش شدن فلاش نور یک دوربین همزمان صدای سوزان هم قطع می شود و ما را در تاریکی مطلق فرومی برد. لحظاتی بعد با ظهور تدریجی آرامی به اتاقی نیمه تاریک با وضوح عمیق می رویم: در پیشزمینه نمایی از یک گیلان نیمه خالی مشروب و یک قاشق سوزان در میانزمینه ی همین تصویر خود را برتختخوابی می اندازد و به

سنگینی نفس می کشد؛ در پسزمینه دری بشدت باز می شود. سوزان ظاهراً سم را از پزشک نادرستی گرفته است، و کین قول می دهد که دیگر سوزان را مجبور به خواندن نخواهد کرد. در این جا با یک محو تدریجی به زانادو، در زمانی دیگر، می رویم که بخشی از روایت سوزان در آن جا اتفاق می افتد: نمایی از کین و سوزان با وضوح عمیق که با فاصله یی اغراق شده از یکدیگر در یک اتاق مجلل گفتگو می کنند، و این گفتگو نشان می دهد که بکلی از یکدیگر در یک اتاق مجلل گفتگو می کنند، و این گفتگو نشان می دهد که یکی از یکدیگر بیگانه اند. کین یک حاکم مطلق و ظلم و سوزان زندانی او است؛ سوزان وقت خود را با چیدن و برچیدن پازل می گذراند - استعاره یی از معماری هویت در فیلم. کین بخلاف میل سوزان یک «پیک نیک» پایان هفته ی غریب و نمایشی در اورگلیدز ترتیب می دهد، و در آن جاست که اختلاف آن ها آشکار می شود و کین یک سیلی به گوش سوزان می زند. روز بعد در زانادو، سوزان اعلام می کند که می خواهد برای همیشه از او جدا شود؛ کین از او خواهش می کند بماند، اما سوزان، که ناتوانی عمیق کین را در پاسخ به عشق خود دریافته است، دست او را پس می زند و از در خارج می شود. در این جا سوزان روایت خود را به پایان می رساند و به تامپسن توصیه می کند با ریموند، خدمتگار مخصوص کین، صحبت کند، زیرا اوست که اسرار زانادو را می داند. دورین عقب می کشد و به طرف بالا می رود و در آن جا از نورگیر سقف به تابلوی ورودی ال رانچو دیزلاو میم کند و دوباره عقب می کشد.

چند دیزالو پشت سرهم ما را مقابل ورودی ال رانچو قرار می دهد، سپس وارد ساختمان می شویم و روایت کوتاه ریموند از جایی آغاز می شود که سوزان تمام کرده بود این تصویر نه به صورت دیزالو بلکه با برشی غافلگیرکننده و مستقیم به ریموند و تامپسن که بر روی پله ها ایستاده اند وصل می شود. سپس نمایی از یک طوطی پرچیغ و داد، که از پشت آن می توان سوزان را در میانزمینه دید. او را از همان دری که در پایان روایت خود خارج شده و کین و زانادو را ترک گفته بود، می بنیم رجعت به گذشته ی ریموند با اشاره به رفتار وحشیانه ی کین پس از ترک سوزان آغاز می شود: کین همچون یک آدم ماشینی دیوانه در اتاق خواب سوزان به چپ و راست می رود، درحالی که مبلمان، آینه و لوازم آرایش و خرت و پرت های سوزان را خرد می کند تا آن که سرانجام دستش به گوی بلورینی با منظره ی برفی می رسد؛ همان منظره یی که در آغاز فیلم و پیش از مرگش و سپس در هنگام ملاقات با سوزان در اتاق خوابش دیده بودیم. صدای کین را می شنویم که زمزمه می کند «رزباد» و سپس به آرامی از اتاق به هم ریخته ی سوزان بیرون می آید، از مقابل میهمانان و خدمتگاران برآشفته عبور می کند و به تالار عظیمی پوشیده از آینه می رسد. روایت ریموند در این جا تمام می شود.

اکنون تامپسن و ریموند به سوی تالار مرکزی زانادو می آیند و در آن جا در نمای باز عده ی کثیری خبرنگار، عکاس و کارگر را می بینیم که جمع شده اند، و هریک در کار صورت برداری یا کش رفتن چیزی از مجموعه ی عظیم اشیای کین است. دورین عقب می کشد و

دو مرد را دنبال می کند، و به همراه این حرکت دوربین خبرنگاران را نشان می دهد که از گنجینه و ریخت و پاش های کین عکس می گیرند - مجسمه های رنسانس، بخاری گرد متعلق به مادر کین، آثار هنری شرقی، گلدان طلایی است که اعضای اینکواپرر پس از بازگشت از اروپا به کین هدیه کردند، نقاشی های گران قیمت و هزاران پازل. همکاران تامپسون افراد می پرسند که بالاخره معنای رزباد را فهمیده؟ او جواب منفی می دهد، ضمناً می گوید که او دیگر علاقه یی هم به دانستن آن ندارد: «فکر می کنم هیچ کلمه یی قادر به توضیح زندگی یک انسان نیست. نه. ممکن است رزباد یکی از اجزای پازل و قطعه یی باشد که گم شده است.»

تامپسن و دیگران آن جا که را ترک می کنند تا خود را به قطار نیویورک برسانند. یک دیزالو ما را به نمایی از بالای سرسرا می برد و از آن جا مجموعه ی وسیع کین را می بینیم که دور و دورتر می شوند. دیزالو دیگری مجموعه ی اشیای کین را کمی نزدیک تر نشان می دهد، و سپس با حرکت همراه دوربین توده یی به هم ریخته ی صندوقچه ها، مجسمه ها، جعبه ها و متعلقات دیگر را می بینیم - که از این زاویه ی بالا چیزی بیش از قطعات یک پازل نیستند. این نما ادامه دارد تا آن که دوربین به متعلقات اندک خانم کین می رسد و با حرکتی جرثقیلی و با متانت از زاویه ی دید معمولی آن ها را نشان می دهد. در نمای بعدی مردی سورتمه ی قدیمی کین را برمی دارد و درنمایی دیگر به دستور ریمنوند آن را به کوره ی بخاری می اندازد، سپس با یک دیزالو نمای درشتی از سوختن سورتمه نشان داده می شود.

درست پیش از آن که سورت‌مه کاملاً بسوزد کلمه ی «رزباد» را می بینیم که بر روی سورت‌مه نوشته شده و اکنون توسط شعله ها بلعیده می شود. با دیزالو دیگری به نمای دوری از محوطه ی خارجی زانادو می رویم، همانطور که در آغاز فیلم دیده بودیم؛ دود حاصل از سوختن سورت‌مه اکنون از دودکش بخاری به هوا برخاسته است. دوربین با حرکت جراثقالی به‌مراه دود بالا می رود و سرانجام تصویر به نرده های زنجیری که خانه را احاطه کرده دیزالو می شود و با حرکتی افقی به تابلوی «عبور ممنوع» می رسد. این تابلو همان است که فیلم با آن آغاز شده بود.

بنابراین، همشهری کین معمای چهره ی مرکزی خود را حل ناشده می گذارد. مسلماً کلمه «رزباد» برای توضیح خلأ وحشتناک قلب کین و همچنین امریکا کافی به نظر نمی رسد، و در واقع ولز هم بر آن نبوده است تا آن را توضیح دهد. اما نیروی پیام این کلمه همچون نمادی از عشق گم شده و معصومیت درهمین عدم قطعیت نهفته است، چرا که «قطعه ی گم شده»ی پازل زندگی کین و «آن چیزی که از دست داده»شیء بی جانی است که خود نابود می شود. این کلمه ی عقیم «رزباد»، نماد کاملی می شود از ناتوانی کین در ایجاد رابطه با انسان های دیگر، و با عشق، و این ناتوانی خود را با تلاش مذبحخانه ی کین در ارتباط با اشیا نشان می دهد. در این فیلم دو ساعته کین را از هفت زاویه ی جداگانه می بینیم - حلقه ی خبری، پنج راوی و یک صحنه ی نهایی - و به این ترتیب تماشاگر حتی بیش از کین با وقایع زندگی او آشنا می شود. تماشاگر در این فیلم می بیند که او چه کرد و چگونه زیست

و مرد، اما هرگز نمی فهمد در جستجوی چه بود؟ - شاید ولز عمدی در این کار داشته است، چرا که کین، همچون «رزباد»، اساساً بی معنا بوده و شاید ولز می خواهد بگوید که واقعیت چیز مبهم و غیرقابل اعتمادی است. در هر صورت، آنچه همشهری کین را چنین غنی و پراهمیت می کند آن است که فیلم در جستجوی معنا است و نه نتیجه گیری.

❖ تأثیرات

فیلم همشهری کین در سال پخش، فیلمی بشدت تجربی بود - درست بیست سال پیش از زمان خود - و منتقدان آمریکایی این امر را دریافته بودند. اما فروش خوبی نداشت، کمتر از آن رو که طبیعتی تجربی داشت و بیشتر از این جهت که حمله ی انتشارات هرست بر ولز و کمپانی PKO فضای وحشتی را در هالیوود به وجود آورده بود. هرست هنوز زنده بود و عوامل او می کوشیدند سازندگان فیلم را، که چهره ی اربابشان را چنین نادلپذیر طراحی کرده بودند، سرکوب کنند. با آن که موفق نشدند از پخش آن جلوگیری کنند، با تبلیغات منفی خود مانع از آن شدند که همشهری کین در - در این فیلم الگویی برای زیبایی شناسی سینما کشف کردند (و با شدتی کمتر در آثار رنوار)، که زیبایی شناسی خود را نه از طریق مونتاژ بلکه از طریق «برداشت های طولانی» یا نما - فصل ها می گیرد. گرایش به زیبایی شناسی برداشت های طولانی بر آن است که به جای سرهم کردن تصاویر، چنان که در مونتاژ می بینیم، می توان شیوه ی تنظیم فضا در درون قاب یا میزانشن را به کار گرفت.

امروزه ولز را بنیان گذار و استاد این زیبایی شناسی می شناسد (همان گونه که آیزنشتاین را استاد مونتاز)، سرانجام باید گفت همشهری کین نخستین فیلم قابل ملاحظه در سینمای مدرن مناطق است به این معنی که دستاوردهای این فیلم در تحول شکل روایی سینما سال ها از زمان خود جلوتر بود، و بر بیشترین فیلم های مهم پس از خود تأثیر گذاشت. همشهری کین با فیلمبرداری به صورت وضوح عمیق می کوشد میدان دیدی مشابه با چشم انسان را بازآفرینی کند و دریافت بصری ما از فضای پرده را به وسیله ی ترکیب در عمق ساختار دهد. همچنین با نوآوری در کاربرد صدا می کوشد صدای موجود در فیلم را به گوش انسان نزدیک کند و سپس بدین وسیله دریافت شنیداری ما از فضای پرده را با تحریف و گزینش در اختیار بگیرد. همشهری کین با وجود برخورداری از فن آوری متفاوت توانسته با قدرت تمام سینمای پرده عریض و صدای برجسته (استریو فونیک) را پیش بینی کند. به هر حال شکست تجاری این فیلم نام ولز را به عنوان یک بازنده بر سر زبان ها انداخت و دیگر در هالیوود به او فرصتی داده نشده تا با دست باز فیلم بسازد.